K 513/1196.

Pest, 1868 jul. 5.

Édes barátom,

Régen nem írtam. Szándékosan nem akartalak eleinte háborgatni, nem tudván, ha vajon nem hat-e rád ingerlőleg szenvedésid közepett levelem, vagy annak valamely kifejezése. Azután meg – hivatalos nyügeimet nem is említve – a magam bajaival lettem elfoglalva. (Nagy változás történt nálunk: kis unokámat fel kellett hozni Pestre. Kit apja, szomorú özvegysége harmadfél éve alatt, nem akart elbocsátni magától: most önkint hozza ide, a mi gondviselésünk alá. Szomorú dolog ez, édes barátom, – nem, hogy a kis leány itt van, mert hisz míg minket az isten éltet, jó helye van itt is, – hanem szomorú dolog az, mi az apát erre kényszerítette. De többet erről nem írhatok. –

Alig jött meg a kis leány: megint más lényeges akadály vetett gátat, hogy írhassak neked, kiről sokat – mindig gondolkozom.) Beteg voltam: vérhasba estem, most kezdek belőle üdülni. Kegyetlenül fogott: azt hittem, hogy utolsó lesz; de rögtön alkalmazott orvosi segély szerencsésen s aránylag rövid idő alatt kihúzott belőle. Most tehát már csak régi, szokott bajaimmal vesződöm.

Hát te, édes szenvedő barátom, hogyan ér-
zed magadat? Remélem, azon irtózatos
roham, melyet legutóbbi sürgönyödben
panaszlál, nem jött elé többször. Adja isten,
hogy, ha már szenvedned kell is, türhetőbbek
legyenek fájdalmaid. Rég ideje, hogy épen
semmit nem hallok rólad. Szász Károly
betegségemben meglátogatott, akkor mondott
egy keveset állapotodról; azóta nem talál-
kozhattam vele. Őt is nagyon elfoglalja
a sokféle hivatal, szerkesztőség stb.; meg
a családi baj: soha sincsenek betegség nél-
kül.

(A mi minket illet: szegény nőm bizony
gyenge, sokszor csak azért nem fekszik, mert
nem lehet! Most már még kevésbbé, mióta
kis leánya van. Sok fárad, mellette és vele
sokat; de más részről azt hiszem, egészségé-
re válik idővel ez a bibelődés. A gyermek igen
kedves, eleven kis jószág; szereti is egymást
s nagymamával úgy, hogy jobban már nem
lehet. Ez által szegény asszony élete ki van
ragadva egyhangúságából: kedélye derültebb,
s remélem ez jótékonyan fog hatni átalános
egészségére. Laczinak semmi baja.)

Örömest írnék többet is; ha tudnám, hogy érdekel ez a politikai és irodalmi dulakodás, mely engem is megszünt érdekelni. Megfoghatom, édes betegem, hogy szenvedéseidnek nem csekélyebb részét teszi annak minden percben látása, tudása, mennyit szenved te miattad kedves komám asszony, áldott jó feleséged. — De kivel szálljunk pörbe? Tűrni kell, édes barátom, a gyötrelmeket is, és azon gondolatot is, mennyi bajt és bút okoznak gyötrelmeink azoknak, kiket szeretünk. Ha nem lehet máskép. Egy szomorú alkalommal vigasztalt engem — nyugtatott legalább — Horácz verse, melynek addig soha sem éreztem annyira mélyen igazságát:

Durum, sed levius fit patientia
Quidquid corrigere est nefas

s e locus communissá vált mondat balzsamként oszlatta akkor gyötrődésimet.

Áldjon meg a jó isten. Adjon enyhülést, nyugalmat, reményt! Kedves komám asszonynak erőt a továbbira. Oh, mily hős ilyenkor egy szerető asszony, bármennyire gyönge is különben. Ne féljetek: isten megsegít. Ölellek

igaz barátod

Arany János

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA